

Zaupamo v sodstvo

Priznati moramo, da tudi v našem listu nismo do zdaj posvečali prevelike pozornosti vprašanju obrtniške cone na ozemlju devinsko nabrežinske občine. Prepričani smo bili, da se bo zadeva po začetnih težavah, ki nastajajo ob vsaki pobudi takšne narave, končno uredila in da bodo obrtniki — seveda tisti, ki bodo hoteli — imeli na razpolago posebno področje za svoje delo.

Vse pa kaže, da smo se pri tem krepko zmotili, saj je vpra-

DRAGO LEGIŠA

šanje obrtniške cone že dobilo takšne razsežnosti, da je v zadevo poseglo tudi sodišče.

Kot slovenski list se za ta problem moramo zanimati, saj gre za važno gospodarsko pobudo, ki si jo je zamislila in jo hoče tudi uresničiti skupina domačih obrtnikov, na čelu katerih je Stanko Švara iz Šempolaja.

Iz lastnega izkustva nam je znano, da so urbanisti in ambientalisti že pred mnogimi leti pritiskali na pristojno občinsko upravo, naj v okviru regulacijskega načrta določi posebno območje za obrtniške dejavnosti. Nespametno je — so poudarjali — da imaš na izrazito urbanih področjih gospodarske dejavnosti, ki zaradi hrupa, prahu, dima in drugih takih nevesočnosti hudo motijo prebivalce. S tem v skladu je devinsko-nabrežinski občinski svet leta 1985 v okviru novega regulacijskega načrta skoraj soglasno določil območje za obrtniške dejavnosti, t.i. »obrnishko cono«. S tem je ta cona dobila tudi pravno, zakonsko podlagu.

Skupina obrtnikov se je kmalu začela zanimati za možnosti, ki so se začele odpirati, ustanovila konzorcij ter poskrbela, da se je izoblikoval poseben urbanistični načrt, t.i. lotizacija, ki sta jo pristojni občinski svet in nato pristojna deželna oblast tudi odobrila (menda je to bilo leta 1990).

Posebno hude težave so se začele v trenutku, ko je konzorcij hotel postati operativen. Čeprav

»PRAV JE, DA PRIHAJA DO ŠKANDALOV«

(Ob hudi politični in moralni krizi v Italiji)

Dnevni in periodični tisk, radio in televizija v zadnjih mesecih z največjim poudarkom poročajo o primerih korupcije in drugih hudih kaznivih dejanjih, v katerih so zapleteni javni upravitelji in pripadniki vseh italijanskih največjih političnih strank, od krščanske demokracije, socialistične stranke, stranke demokratične levice in drugih. V zadevo je seveda zapletenih več podjetnikov ter visokih uradnikov javnih ustanov. Sodna oblast nadaljuje s preiskavami in vse kaže, da ne bo tako hitro končala svojega dela.

Nasprotniki demokratičnega političnega sistema in vsi tisti, ki jim je parlamentarna demokracija, temelječa na političnem pluralizmu, trn v peti, te primere seveda pridno izkoriščajo, računajoč, da bodo ljudi pridobili za svoje avtoritarne, če že ne totalitarne, politične in družbene modele.

V resnici pa to, kar prihaja danes na dan, ni nič tako strašno novega in zlasti v luči zgodovine tudi nič tako nenavadnega. Bliž-

nja preteklost nas uči, da za enakimi, če že ne hujšimi, boleznimi bolehajo avtoritarni in totalitarni režimi, le da ostajajo v teh režimih primeri korupcije in drugi »grehi« praviloma nekaznovani, ker imajo nosilci oblasti ves interes, da se take zadeve zakrijejo, in sicer v znamenju naravnost železne solidarnosti med stebri režima.

V demokraciji pa velja staro pravilo, izraženo z naslednjim latinskim stavkom: »oportet, ut scandala eveniant« »prav je, da prihaja do škandalov«. Škandali se odkrijejo, kdor jih je povzročil, pa mora pred sodišče, da mu izreče ustrezno kazen. Škandali morejo tako opravljati v demokraciji naravnost očiščevalno funkcijo. Demokratični sistem se na ta način zavaruje pred pojavi degeneracije, saj more sam iz lastnega telesa izločiti nevarne bolezenske klice.

Do tega trenutka sicer še ni prav jasno, kakšne oblike in kakšne razsežnosti imajo kazniva dejanja, ki naj bi jih zagrešili javni

upravitelji in politiki. So iskali le lastno korist? So morda hoteli s svojim ravnanjem dobiti denar za politično skupino, strujo ali stranko, kateri pripadajo? Je morda šlo celo za redno obliko financiranja

Iz vsebine:

Ambrož Kodelja:

Klerikalizem nekoliko drugače (str. 8)

Janez Povše:

O posebnih pravicah Slovencev brez državljanstva (str. 2)

(hj): *Problem šole za finančne stražnike v Štandrežu* (str. 5)

Jurij Paljk: *Pogovor z A. Kodeljo ob 25-letnici mašništva* (str. 3)

politične skupine? Je morda šlo za financiranje lastne volilne kampanje?

Poštenjaki upajo in pričakujejo, da bo sodna oblast pojasnila vse okoliščine ter zlasti ugotovila, ali gre za — recimo — grehe posameznikov ali pa za indice, če že ne za znake, hude bolezni samega političnega sistema.

Naj bo karkoli, eno je gotovo: zaradi teh škandalov se je še bolj zapletlo že tako zapleteno stanje v Italiji. Po državnozborskih volitvah po letošnjem aprilu so vsi govorili, da je nastal pravi potres. Največje stranke so bile kaznovane, okrepile so se razne lige, zlasti Severna liga. Zato vsi hitijo zatrjevati, da so reforme postale neodložljive; tako reforma volilnega zakona in t.i. institucionalne reforme ter zlasti učinkovitejši nastop zoper organizirani kriminal.

Bo italijansko ljudstvo, oziroma njegove politične sile, preko katerih ljudstvo izraža svojo voljo, svoja hotenja, svoje želje in pričakovanja, kos tolikšnemu umskemu in moralnemu naporu? To je vprašanje, ki si ga danes v Italiji marsikdo postavlja.

Vprašanje je povsem upravičeno, saj je dovolj, če si ogledamo seznam ljudi, ki so zapleteni v razne škandale. »Corruptio optima, pessima«, po naše bi lahko rekli: »Sprijenost najboljšega, najslabša«. Zdravljenje boleznih bo to-

Janez Pavel II. odšel v Castelgandolfo

Papež Janez Pavel II. je v torek, 27. junija, v dopoldanskih urah zapustil polikliniko Gemelli, kjer je bil operiran 12. t.m. Z avtomobilom se je odpeljal v Castelgandolfo — prelepo poletno vatikansko rezidenco. Zdravniki zatrjujejo, da je popolnoma ozdravel in da bo po enem mesecu počitka lahko spet opravljal svoje dolžnosti. Pred odhodom iz bolnišnice je Janez Pavel II. pozdravil otroke onkološkega pediatričnega oddelka, ki so njegov obisk že nekaj dni pričakovali (na sliki - foto AP). Srečanje je bilo zelo ganljivo, saj je kar 15 otrok iz tega oddelka zapisanih smrti; v zadnjem stadiju bolezni.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 2. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska in Italiji; 10.00 Otroci umetnosti: »Cesar Franck«; 11.00 »Znaš ta zadnjo?«; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 A.P. Čehov: »Čevljar in hudič«; 15.15 Poletne melodije; 16.00 Z naših prireditelj; 18.30 Južnoameriška folklor.

■ PONEDELJEK, 3. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-1945; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.40 Mešani zbor Pod lipa iz Barnasa; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Sanje se nadaljujejo: »Zemlja«; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 16.00 Glej kaj ješ; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.30 »Ona + jaz = oba« — slike iz zakonske idilike.

■ TOREK, 4. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jože Plečnik v spominih Vinca Lenarčiča; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.15 Italijanska lahka glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 5 festivalov; 14.30 Dobrodošlo, poletje! O hobijih in prostem času; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 16.00 Nazaj k naravi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 William Shakespeare: »Mnogo hrupa za nič«; 18.35 Instrumentalna lahka glasba.

■ SREDA, 5. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jože Plečnik v spominih Vinca Lenarčiča; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.00 Krščansko socialno gibanje na Primorskem; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Simboli in še kaj; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 15.20 Orkestralna glasba; 16.00 Šport in rekreacija za vsakogar; 16.10 Lahka glasba raznih narodov; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Indija — srce sveta.

■ ČETRTEK, 6. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jože Plečnik v spominih Vinca Lenarčiča; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.35 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.00 Izkušnje s potovanjem po Srednji Ameriki; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 S festivalov; 14.30 Življenju naproti; 14.50 Orkestralna glasba; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 15.30 Novosti iz radijske diskoteke; 16.00 Moje najljubše knjige; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Četrtekova srečanja: Obtoženci 2. tržaškega procesa.

■ PETEK, 7. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jože Plečnik v spominih Vinca Lenarčiča; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Prvine Sredozemlja pri primorskih pesnikih in pisateljih; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 16.00 Glasovi iz Sibirije; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 8. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 16.00 Na počitnice; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Tržaški štem-piharji.

O posebnih pravicah in ugodnostih Slovencev brez državljanstva

Poleg zakona o državljanstvu Republike Slovenije, ki naj vrne državljanstvo vsem Slovincem brez razlike in ne glede na opredeljenost med II. svetovno vojno, je oblikovanje zakona o posebnih pravicah in ugodnostih Slovencev brez državljanstva Republike Slovenije druga velika naloga samostojne in osamosvojene države Slovenije. Tudi v tej točki je Svetovni slovenski kongres eden od temeljnih akterjev, ki deluje v smislu celovitega slovenstva. Da bi vsi Slovenci postali en sam organizem od matice do zamejstva pa do izseljenišva, se je žal pokazalo kot zahtevnejši cilj — če seveda upoštevamo padec izključujočega komunizma in pa novo demokracijo, ki bi lahko temeljne stvari reševala hitreje.

Ustava Republike Slovenije v 5. členu določa, da lahko Slovenci brez slovenskega državljanstva uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti, katerih vrsto in obseg naj uredi poseben zakon. Zadeva se prvenstveno tiče zamejstva in pa vseh tistih držav, ki ne dopuščajo dvojnega državljanstva. Gre torej za status »Slovenca brez državljanstva Republike Slovenije«, ki sicer ne daje volilne pravice, omogoča pa celo vrsto drugih pravic in ugodnosti. Svetovni slovenski kongres se obrača na slovensko vlado, naj čimprej pripravi osnutek zakona, katerega izhodišča je pripravil že prejšnji minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular. Slovenci s tem posebnim statusom bi imeli v Sloveniji pred drugimi tujci prednost pri zaposlovanju, štipendiranju, nakupu delnic, pridobivanju stvarnih pravic na nepremičninah, pri stalnem biva-

nju. Dalje bi jim status omogočal ugodnejše cene izdelkov in storitev, ugodnejše cene v hotelih, vzgojnih, izobraževalnih, kulturnih in informacijskih zavodih. Slovenci te vrste bi imeli pravico do enakopravnega konkuriranja pri javnih razpisih za kulturne in raziskovalne projekte ter akcije. N.pr. nastopanje na filmskih ali gledaliških festivalih, glasbenih ipd. tekmovanjih, bralnih značkah, pisanju učbenikov. Pri uveljavljanju teh in podobnih pravic bi se moral upravičenec izkazati s posebnim potrdilom oziroma izkaznico, priloženo tujemu potnemu listu.

Potrdila oziroma izkaznice bi seveda izdajal državni organ Republike Slovenije na podlagi ustreznih vloge. Osnova vloge bi bila izjava, da se ima prosilec za pripadnika slovenskega rodu, pri čemer statusa »Slovenca brez državljanstva Republike Slovenije« ne bi mogla pridobiti oseba, ki je kdaj po letu 1945 podala izrecno izjavo o pripadnosti drugemu narodu. V kolikor je kdo iz zamejstva ali izseljenišva že državljan Republike Slovenije, seveda ne more biti zainteresiran za ta status. Pač pa je utemeljen predlog, da status lahko pridobijo otroci slovenskih izseljencev z območja današnje Republike Slovenije ali z območja zamejstva, ter otroci staršev z že prizanim statusom Slovencev brez državljanstva Republike Slovenije. Tudi je zanimiva naknadna ugotovitev, da preverjanje znanja slovenščine ni absolutno merodajen kriterij v tej točki: predvsem v Združenih državah Amerike in v Kanadi živi veliko ljudi, potomcev izseljencev, ki se čutijo Slovence, čeprav slo-

venski jezik komaj še obvladajo. Ne nazadnje pa so dober primer tudi Židje, med katerimi velik del sploh več ne obvlada hebrejščine, deluje pa narodno zavedno in povezano.

Kot rečeno si Svetovni slovenski kongres prizadeva, da bi posepil poleg oplemenitenega zakona o državljanstvu tudi zakon o statusu »Slovenca brez državljanstva Republike Slovenije«. V tej smeri deluje in bo deloval tudi Deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa, dobro se zavedajoč, da brez teh norm ne bomo pustili za seboj težke preteklosti, ne bomo mogli stopiti v Evropo, pa tudi naš slovenski narod bo še naprej nespravno ostal razdeljen na dvoje.

Janez Povše

»Prav je, da prihaja...«

rež zahtevalo ogromnega napora in tudi odločnih kirurških posegov.

Italijanska republika še nima pol stoletja. Njena demokratična politična in državna ureditev je bila v nevarnosti v prvih povojnih letih, vendar je Italija kaj kmalu izbrala modro pot, se pravi pot vključevanja v zahodno, tudi vojaško zaveznitvo. Nevarnosti od zunaj zdaj ni več, pojavila pa se je nova, notranja nevarnost, kot jo otipljivo predstavljajo razni škandali in organizirani kriminal, da ne omenjamo drugih hudih bolezni italijanske družbe.

Pred kratkim je podpredsednik slovenske vlade Jože Pučnik obiskal Južno Tirolsko. Južnotirolski glavar Durnwalder je opozoril na delovanje južnotirolskega poslanca Frasnelli in na njegovo prizadevanje, da bi prišlo do sodelovanja s koroškimi Slovenci. Dr. Frasnelli je naprosil podpredsednika slovenske vlade, naj bi ta na mednarodni ravni zastavila svoj vpliv v korist mednarodne zaščite narodnih manjšin. V tej zvezi je podaril predstavniku slovenske vlade izvod konvencije o osnovnih pravicah evropskih narodnih skupin, ki jo je EUENS (Federalistična unija evropskih narodnostnih skupnosti) posredovala Evropskemu svetu.

Zaupamo v sodstvo

je od lastnika (občine) odkupil zemljišče, pri čemer je seveda moral izdati precejšnjo vsoto denarja, se je celotna zadeva začela hudo zatikati, ker so proti uresničitvi pobude začele odkrito nastopati nekatere sile, o katerih še ni jasno, koga pravzaprav predstavljajo. Te sile pa imajo, kot imamo priložnost ugotavljati takorekoč vsak dan, podporo v italijanskem tržaškem dnevniku, ki vodi pravo pravcato kampanjo proti uresničitvi te pobude.

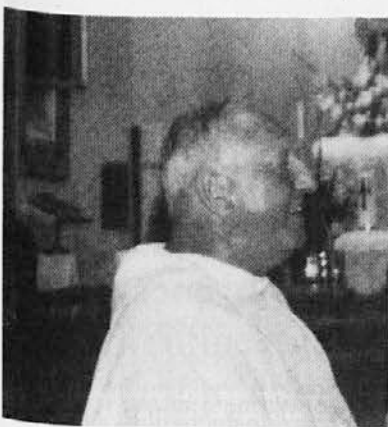
V tej kampanji nastopajo razni ljudje, ki jih domačini povečini niti ne poznajo, a o sebi trdijo, da varujejo naravo in njegove lepote, medtem ko nam je

znano, da sedijo v raznih birokratskih deželnih uradih, kar pomeni, da jih pravzaprav plačujejo davkoplačevalci, med njimi tudi obrtniki, ki hočejo svoje dejavnosti prenesti v obrtniško cono.

Ne glede na razplet celotne zadeve se pri najboljši volji ne moremo otresti občutka oziroma suma, da je tolikšno nasprotovanje uresničitvi obrtniške cone v devinsko-nabrežinski občini prej posledica dejstva, da gre za pobudo domačih slovenskih obrtnikov, kot skrbi za varstvo narave. Če je tako, smo pravzaprav zadovoljni, da se je za celotno zadevo začelo zanimati sodstvo, v katerega imamo še vedno zaupanje.

Ambrož Kodelja ob 25-letnici mašništva

O naši mladini, politiki, podobi duhovnika in o našem listu

Ambrož Kodelja

Ambrož, na podobico ob petindvajseti obletnici duhovništva si napisal: »Po milosti božji pa sem to, kar sem in njegova milost do mene ni bila prazna«. Kakšen je tvoj pogled na ta leta in kje si vse služboval?

Posvečen sem bil pred petindvajsetimi leti v koprski stolnici. Kot kaplan sem bil eno leto v Idriji, potem na Grahovem ob Bači, to je Bevkov svet, zato tudi njega dobro poznam, saj sva se velikokrat srečevala, marsikaj preresevala, kar je bilo za tisti čas zelo drzno, da ne rečem nevarno. Potem sem prišel v Števerjan in nato na Kras v Doberdob. Kot vsakega človeka so tudi mene spremljali lepi, pa tudi mučni dogodki, katerih ne bi bilo treba, ko bi se znali mi duhovniki malo več pogovarjati. Ker pa, kot izgleda, te karizme nimamo, prihaja do zanimivih scen, tako da sem nekatere dogodke dokumentiral, jih na novo dopolnil, saj je danes veliko dostopnega gradiva in bodo »zagledali beli dan«.

Kot duhovnik poučujete tudi na dveh višjih šolah v Gorici. Kaj misliš o naših dijakih, o njihovem znanju, vedenju in o njihovi bodočnosti?

Prav gotovo se spominjaš pesnika Valentina Vodnika. Ta je že tedaj vzpodbujal Slovence, da naj se vzdramijo — »našel jo boš, ak' nisi zaspan,« ko govori o sreči... Po naravi smo Slovenci zaspan narod. Za moje dijake bi pripomnil, da so poleg zaspanosti še leni. So tudi izjeme! Ali: »Naši dijaki so v glavnem zaspano leni.« Navajeni so, da vse dobijo na krožniku. Od jutranjega zajtrka, do seznamov, kje kaj lahko poiščemo, da kaj napišejo ali raziščejo... Kmalu bodo od profesorjev še zahtevali, da jim bodo rezervirali mesta v diskotekah... Te dni sem tu imel dva Amerikanca. Spoznal sem, da ti fantje niso nič manj leni, kot so naši. So pa že od malega navajeni, da če bodo hoteli imeti za zajtrk svojo žemljo, na-

mazano z maslom, bodo morali tekmovali z drugimi. Tu ne gre za politiko, ampak za navadno plansko organsko gospodarsko tekmovanje, ki ga naša mularija ne pozna. Padli bodo v organski sistem naravne selekcije in tedaj bodo podobni zajcu, ki je zaradi svoje počasnosti postal lisici večerja. Jezi me, ko moji sobratje duhovniki toliko pomilujejo mladinske probleme, obenem pa jim ne nudijo trdega spoznanja, da v življenju uspe samo tisti, ki nekaj zna in to znanje zna tudi iztržiti, ne pa tisti, ki ima podedovan denar in je prepričan, da bo s temi fičniki kupil ves svet s politiko vred. Mlade moramo navaditi delati. Delo pa je tudi vestno, trdo učenje. O tem se tako malo govori in piše, kot da se vsi skupaj bojimo, da jih bomo zagrenili in da jih bomo s tem izgubili, zlati v najrazličnejših mladinskih organizacijah... Kar naj gredo! Nobene škode ne bo za lenuhi! Čas rabi značajnega človeka, zato sem srečen, ko srečujem stroge, zahtevne in pravične kolege, ki so tudi razumevajoči ob problemih mladih in preganjajo to našo slovensko zaspano lenobnost...

Srečuješ se tudi s političnimi problemi. Kaj misliš o naši zamejski politiki?

Politika je sodelovanje pri skupni blaginji vseh, zato je dolžnost vsakega državljanca, ne glede na izobrazbo, da se zanima za politiko. To velja tudi za duhovnike. Politično sodelovanje v ožjem pomenu besede pa je stvar laikov in ne duhovnikov. To je danes v Cerkvah jasno. Ni pa to jasno nekaterim mojim sobratom, kot tudi ne nekaterim našim zamejcem, ki se imajo za politike. Eno je pogovor o politiki, drugo je aktivno sodelovanje v politiki, tretje pa so zahteve, ki jih politična stranka vsili duhovniku, da ima potem kot stranka svoje koristi... Tu ni kompromisov. Duhovnik mora biti nadstrankarski! Ne sme se zavezovati nobeni stranki. Prepuščati mora ljudem svobodo, da se sami odločajo za tisto stranko, ki po njihovi vesti najbolj ustreza njihovemu prepričanju. Poudarjam pa: ko se o politiki govori, se seveda tudi upošteva načelo, katera stranka najbolj ustreza krščanskemu prepričanju in katera je po programu najbližja krščanskim načelom. Ostaja odprto vprašanje: koliko so politične stranke pošteno? Koliko se dejansko trudijo za dobrobit človeka in od kje so zastopani samo osebni interesi posameznih strankinih liderjev... Kdor je iskren in pošten, bo z lahkoto ve-

del, kako naj se odloči, saj ima trdno zagotovilo v osebni vesti. Če pa je veren, mu to bo še lažje.

V Doberdobu so Ti pripravili lepo slavlje. Sodelovala je cela vas, obe družvi, godba na pihala, bil je pravi vaški praznik... Kako si se počutil kot duhovnik?

Res, za to gre zasluga našemu Župnijskemu pastoralnemu svetu, ki je po birmi in ob pogovoru z gospodom nadškofom dobil novi zagon. Naši ljudje se vedno bolj zavedajo, kar so se prej samo posamezniki, da je treba duhovniku pomagati, saj je zanje tu, to je bilo pri nas že pred mojim prihodom, saj smo z njimi ob lepih, kot tudi ob težkih trenutkih... Razgibano je bilo na sv. Mohor tudi v Desklah in na sv. Ano na Grahovem ob blagoslovitvi novih orgel... To pa, kar je sedaj v Doberdobu, je predvsem zasluga mojih sobratov, ki so tu službovali, sam zelo malo sejem, dosti več žanjem...

Podoba duhovnika se je v teku zgodovine precej spremenila. To je vidno tudi pri naših pisateljih. Bevkov Čedermac je pravo nasprotje Pregljevega Plebanusa, Zidarjev lik duhovnika je zopet nekaj drugega... Kaj misliš o vsem tem?

Literati opisujejo duhovnika v času in stiku, ki so ga najprej doživeli sami. Bevk je bil v tem mojster, tega ne oporekam Preglju, pri Zidarju pa imam kot duhovnik pomisleke. Zelo cenim njegova rana dela, kot Sv. Pavel, Marija Magdalena, Hokuspokus kaplan, Jezus iz pekla, pa tudi druge. Ko pa je v enem od romanov prikazal mojega prijatelja kot duhovnika brez vere, čeprav mu marsikaj dolguje, se mi je dobesedno uprl in ga več ne berem. Povsod so neke meje in neke norme. To velja tudi za literaturo... Zavedam pa se, da smo tudi duhovniki ljudje s kopico slabih in z malim delčkom dobrih lastnosti. Duhovnikova podoba se v teku zgodovine ni bistveno spremenila, bolj se je spreminjal njen okvir, ki sta ga oblikovala čas in zgodovina.

Zame je duhovnik človek (in tega se skušam tudi držati, koliko mi uspe, bodo presodili drugi), ki skuša spoznati Kristusa v njegovi notranjosti. Popolnoma ga ne bo nikoli! Prva duhovnikova zavest je zavest, da mora biti mož molitve, ali z razliko od drugih se mora truditi, da bi ostal »duhoven človek«. Navajeni moramo biti, da nam v življenju ne gre za naše samouresničenje, ali za naš uspeh. Vedno znova se

učimo, da zase ne gradimo udobnega ali zanimivega življenja, kot tudi, da si ne ustvarjamo občestev-skupnosti, ki nas obožujejo in častijo, ker so naši privrženci... V ponižnosti skušamo iskreno delati za druge, za tistega, ki dejansko je — za Kristusa! Pri našem delu naj bi nas vedno spremljalo spoznanje, da duhovnik vedno samo seje, želi bodo drugi ob času, ki ga bo določil Veliki Žanjec... Vse preveč zapažam, da se zlasti mlajši duhovniki ženejo za neki vidni dosežek. Tako jim vera postane težak nahrbtnik, ki ga komaj vlečejo za seboj, namesto, da bi jim bila perut, ki jih nosi naprej...

Kaj želiš našemu listu in našim bralcem?

Vesel sem, da je Novi list odprt. Tega v Gorici nismo vajeni. Če nekdo podpiše neki prispevek, s podpisom jamči, da ga bo tudi zagovarjal. Tako nas je vzgajal dr. Štefan Štajner. List mora biti pluralističen, ne pa zaplankan, da pisec mora plesati po urednikovi muziki... To je ostanek realsocialističnega časa, ki je preživet... Svoječas si v Sloveniji lahko objavljali samo, dokler te niso spoznali, da si duhovnik, potem je bilo konec... Ves časopisni in revijski tisk je danes v nekem rizičnem krogu. V kolikor nima redno nekih aktualnih člankov, ki lahko tudi odstopajo od uredniškega koncepta, postane vse skupaj pocukrana kronika s skupkom sentimentalno popisanih dogodkov, ki bodo obstajali, dokler bo obstajalo človeštvo... Publicistika je podobna politiki. Danes Evropa rabi politiko hrepenenja! Resnični napredek evropske civilizacije se ne kaže več v produkciji materialnih dobrin, ampak v produkciji želja! Lahko je družba še tako ekonomsko napredna, če svojim članom (državljanom), ni sposobna nuditi želje po nečem, je njena ekonomska učinkovitost nepopolna... Podobno je s tiskom, zlasti še s časopisi in revijami. Če bralec ne seže po listu ali reviji z neko željo, da zopet nekaj izve in odkrije, kar ga tudi vznemiri, ni za list ali revijo pravega zanimanja... Hudo je, če se bralec srečuje z naduto osladnimi informacijami, ki jim velikokrat botruje spoznanje, da je stvar drugačna, kot je predstavljena. Tedaj list postane mrtev kos papirja, ki ni izvršil svojega poslanstva in konča v košu za smeti. Čeprav priznam, da me je prijetno presenetila kolegica, ko me je vprašala, če mogoče vem, katera je največja pridobitev sodobne civilizirane družbe? Odgovor je preprost: »Koš za smeti, da se ne potopimo v karti!« — Upam, da bo Novi list ostal še naprej odprt, le tako bo ostal živ in zanimiv!

Pogovarjal se je Jurij Paljk

Pogovor s prof. Samom Pahorjem

»To, kar Slovenci terjamo, je nekaj, čemur se v Evropi ni mogoče izogniti«

Kot smo že poročali, je neodvisni svetovalac Ssk Samo Pahor na seji občinskega sveta 21. t.m. postal polnopraven član tržaškega občinskega sveta. Njegovo delovanje je bilo do sedaj skoraj popolnoma zaustavljeno, zdaj pa se bo lahko — če seveda ne bo prišlo še do kakih podobnih poskusov — popolnoma posvetil svojemu delu. O svojih načrtih pa nam je sam povedal več v naslednjem intervjuju.

Samo Pahor

Ali je po Vaši oceni sploh obstajala realna možnost, da bi občinski svet ne potrdil Vaše izvolitve?

Ker je bilo občinskih svetovalcev, ki so glasovali za mojo potrditev, le 28, t.j. 3 več od polovice odnosno 4 več od polovice prisotnih, je bilo aritmetično izredno možno, da bi me ne potrdili. Politično smo verjetno bili tudi zelo blizu negativnemu izidu glasovanja. Zadoščalo bi, da bi del svetovalcev Liste za Trst (podobno kot del DC) ne sledil sklepu vodstva, da se vzdrži, pa bi imeli rezultat 24:24 ali celo 25:23. Seveda politično ne bi bilo pametno nuditi možnost za priziv.

Kakšni so Vaši načrti sedaj, ko ste kljub poskusom v nasprotni smeri postali polnopravni svetovalac?

Načrti se niso nič spremenili, le skrb za ureditev papirjev, ki so bili potrebni za ureditev mojega položaja, je odpadla. Drugače pa skrbim, da bi moji kolegi prišli do spoznanja, da je to, kar Slovenci terjamo, nekaj, čemur se danes v Evropi ni mogoče izogniti. Vprašanje je le, ali hočejo prispevati k uresničenju tega, ali pa hočejo biti na vsak način poraženi.

Kaj pa Vaši kratkoročni načrti? Kmalu se bo namreč začel poletni premor.

Kratkoročni načrt je ta, da v teku pogajanj za sestavo občinskega odbora prepričam čim več kolegov-načelnikov svetovalskih skupin, da je neizbežno, da sprejmejo v program korektno izvajanje določil 5. člena Posebnega statuta z dne 5.10.1954, ker je bilo načelno to izvajanje že sprejeto, toda skrajno pomanjkljivo izpeljano. In seveda, da to točko programa resnično izvedejo. Glede poletnega premora pa bo verjetno tako: če do roka ne uspemo izvoliti župana in občinski odbor, bomo po 20. avgustu povsem prosti, če pa nam to uspe, mogoče premora sploh ne bo.

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

KD »Primorsko« z Mačkolj je od 24. do 29. priredilo dobro obiskano šagro. Med drugimi sta nastopili irsko glasbeno-plesna skupina All Sett in folklorna skupina Karel Pahor iz Pirana (foto M. Magajna)

Iz delovanja tržaške Slovenske skupnosti

Tržaško pokrajinsko vodstvo Ssk je v teh dneh imelo vrsto srečanj z vodstvi drugih demokratičnih strank, ki so zastopane v tržaškem občinskem in pokrajinskem svetu v okviru pogovorov za sestavo novih upravnih večin. Sestalo se je s predstavniki Zelenih, PSI, DSL, KD in SKP. Zastopniki Ssk so poudarili, da bi

demokratizacijski procesi, ki so globoko preobrazili širše evropsko prizorišče, morali predstavljati tudi za tržaško stvarnost zgodovinsko spodbudo, da prerase svoje notranje spore in trenja ter da vzpostavi nove odnose prijateljstva in sodelovanja s sosedi. V tem smislu je tudi zastavljen program Ssk, ki se dotika vseh upravnih področij, od urbanističnega do socialnega, posebej pa se seveda zaustavlja pri vprašanjih sožitja ter zaščite slovenske manjšine. Predstavniki Ssk so izrazili pripravljenost na dialog in sodelovanje z vsemi tistimi silami, ki bi bile pripravljene na konkretne premike v tem smislu.

B. Mihalič predlaga novo metodo dela

Novi predsednik Konzulte za kmetijstvo, ribolov in gozdarstvo pri Tržaški trgovinski zbornici je, kot smo že omenili v prejšnji številki našega lista, Boris Mihalič, predsednik Kmetijske zadruge. Vest je pomembna predvsem zato, ker je bil na to mesto prvič imenovan Slovenec. Mihalič je predlagal predsednik Trgovinske zbornice Tombesi kot strokovnjaka na področju kmetijstva. Konzulta za kmetijstvo, ribolov in gozdarstvo šteje okrog 20 članov, med temi so štirje Slovenci.

Na prvi seji je novoizvoljeni predsednik Mihalič poudaril, da namerava z vso resnostjo obravnavati probleme, s katerimi se srečujejo vsi trije sektorji, opozoril pa je, da je njegovo področje predvsem kmetijstvo. Zaradi tega je predlagal, da bi tri panoge obravnavali ločeno samo strokovnjaki. Pododbora za gozdarstvo in za ribištvo naj bi se torej sestajala ločeno, nato pa naj bi svoje zaključke, predloge in zahteve iznesla na skupnih sejah.

Konzulta za kmetijstvo, ribolov in gozdarstvo bo začela s svojim delovanjem jeseni. Njena vloga je predvsem posvetovalna.

V teh dneh je tržaški pokrajinski odbor Ssk razpravljal tudi o nedeljskem referendumu v miljski občini o gradnji plinskega skladišča Monteshell v Žavljah. Ssk meni, da bi realizacija skladišča res odprla več dragocenih delovnih mest, res pa je tudi, da obstajajo utemeljeni pomisleki glede njegove varnosti.

Karel Smolle odstopil

Slovenski konzul v Celovcu Karel Smolle je odstopil. Na tiskovni konferenci je dejal, da je iz časopisnih in drugih poročil zvedel, da bo slovenska vlada za generalnega konzula v koroški prestolnici imenovala Jožeta Jeraja, dosedanjega ministra za drobno trgovino. Ta namerava odstopiti.

Karel Smolle je bil najprej predstavnik slovenske vlade na Dunaju. Na začetku tega leta je bila za veleposlanika v avstrijski prestolnici imenovana dr. Katja Boh. Karel Smolle pa je postal častni konzul v Celovcu.

Na Proseku se je v nedeljo, 26. t.m., zaključil vaški praznik, ki sta ga priredila moški pevski zbor »Vasilij Mirk« in domače godbeno društvo. Nastopili so tudi godbeniki znanega tržaškega pihalnega orkestra »Refolo«

(foto M. Magajna)

Sedanja matura ne odraža dejanske zrelosti dijaka

Sredi julija se navadno povsod po državi zaključujejo zrelostni izpiti na višjih srednjih šolah. To so predvsem klasični in znanstveni liceji, učiteljske in cela vrsta poklicnih in tehničnih šol. Pri nas se mature na slovenskih šolah zaključijo navadno mnogo prej, saj je število kandidatov pač manjše, čeprav tudi nekatere slovenske višje šole štejejo lepo število dijakov.

Znano je, da je sedanji tip mature nastal leta 1969, ko je nasledil tradicionalno maturo, ki je obsegala pri izpitu vse predmete (pismene in ustne preizkušnje) in bila nekak strah vseh dijakov. Tako marsikdo še desetletja po opravljeni maturi o njej s te gobo sanja, kar se ne dogaja recimo z univerzitetnimi izpiti oz. diplomami. Sedanja »nova« matura pa obsega le dve pisni nalogi in dva predmeta pri ustnem izpitu ali »kolokvij«. Prva naloga je splošnega značaja, čeprav ima štiri naslove na izbiro, od katerih je prvi res splošno-aktualen, drugi obravnava navadno kako zgodovinsko temo, tretji je literarnega značaja (vsaj na humanističnih šolah), četrti naslov pa je specifičen za določeno šolo. Druga naloga je pa seveda vedno izbrana iz glavnih predmetov posameznega zavoda (npr. latinščina oz. grščina na klasičnih licejih ali učiteljskih, matematika na znanstvenem liceju itd.).

Res so naslovi pisemenih nalog mnogokrat predmet kritik in komen-

tarjev tako strokovnjakov kot širše publike in zlasti tiska. Splošni naslovi nudijo tudi navadno možnost za zelo generična razmišljanja, ki gredo marsikdaj v banalnost. Zato se navadno tudi lep del kandidatov odloča za bolj specifične teme. Nekatere (zlasti zgodovinske) naslove pa jemljejo le maloštevilni kandidati.

Veliko bi se dalo pripomniti k tej zadnji maturi. Že v začetku je bilo govora o začasnih oblikah le-te. Zdaj pa je že minilo več kot dvajset let in še vedno je ta... začasna. Vsak nov minister za šolstvo ob svojem nastopu navadno napove, da bo prišlo v kratkem do reforme te mature. Padle so že razne možne rešitve, vendar je zaenkrat ostalo vse pri starem. S to obliko zrelostnega izpita so morda v začetku mislili, da je potrebno otresti se nekdanjega nacionizma in sploh tradicionalnih oblik šolskega dela. Ne smemo namreč pozabiti, da je do nje prišlo prav po znanih študentskih kontestacijah leta 1968 in da je zato vsaj v nekem oziru ta oblika mature sad teh teženj. S časom pa se je izkazalo, da brez minimalnega nacionizma pravzaprav ne gre. Študent mora vendarle nekaj znati in to svoje znanje tudi prikazati maturitetni komisiji. Da je način te predstavitve znanja lahko pomajkljiv in površen — to je drugo vprašanje.

Pisec teh vrstic se že od vsega začetka bolj ali manj stalno kot komisar

Konec prijetne kolonije SLOKAD v Dragi

V sredo, 22. t.m., na dan svoje farne zavetnice, se je z mašo v cerkvi svete Marije Magdalene v Bazovici zaključila kolonija v Dragi, ki jo prireja Slovensko karitativno društvo SLOKAD. Otroci so peli pri maši, nato pa so ponje prišli starši. Skupaj so malčki — bilo jih je 45 — preživeli 20 dni in doživeli marsikaj zanimivega. Obiskali so nabrežinski kamnolom, dom Skupnosti Družina pri Božjem polju, Vejno, Kraško hišo in svetišče na Repentabru. Šli so tudi na celodnevni izlet v Gardaland, kopali in sončili pa so se v Sosljanu.

SLOKAD prireja kolonije od leta 1965, že od samega začetka pa je eden od glavnih pobudnikov župnik iz Bazovice Marijan Živic.

Na sliki: otroci, ki so se letos udeležili poletne kolonije SLOKAD v Dragi pred vhomom v nabrežinske kamnolome

Če bi prišlo do gradnje šole za finančne stražnike Bo Štandrež izginil kot slovenska vas?

Načrt šole za finančne stražnike, ki so ga predstavili prejšnji teden, je na ogled v veži županstva v Gorici (foto M. Marinčič)

Občinskemu svetu iz Gorice je na ponedeljkovi seji, 27. t.m., uspelo, da je vsaj odložil na september odločitev o gradnji šole za finančne stražnike v Štandrežu. S tem je preprečil poskus nekaterih sil, ki so hotele, tako vsaj kaže, čimprej »izsiliti« dovoljenje. Za odložitev razprave so se izrekle vse stranke, razen redkih izjem — posameznikov.

Problem šole za finančne stražnike se je pojavil lansko jesen, proti gradnji pa je bilo zbranih kar 10.000 podpisov. Večina prebivalcev goriške občine je gradnji že od samega začetka nasprotovala, še posebno Štandrežci, ki jim že zaradi raznih drugih urbanističnih posegov zemlja dobesedno izginja po nogami.

O tem problemu smo se pogovorili z dvema predstavnikoma Ssk, občinskim svetovalcem dr. Bernardom Špacapanom ter odbornikom za promet, trgovino in civilno zaščito Marjanom Breščakom, doma iz Štandreža.

»Od samega začetka smo bili proti temu, da bi šolo za finančne stražnike postavili v Štandrežu,« nam je dejal dr. Špacapan, »in to iz večih razlogov. Prvič, ker bi to pomenilo priselitev približno 1.000 ljudi pretežno z juga (bilo naj bi 300 inštruktorjev in 700 učencev). Z narodnostnega vidika bi bila to nepopravljiva škoda. Drugič sploh še ni jasno, kdo bo to gradnjo finansiral. Kolikor je trenutno znano, naj bi stroške delno krili iz fondov, ki so bili nakazani na podlagi Osimskih sporazumov. Poleg tega ni jasno, zakaj naj bi denar črpali iz te blagajne, saj ne gre za obmejne finančne stražnike, ampak za nekakšen »športni center«. Tretjič: zaradi te gradnje bodo letališče na Rojcah v Štandrežu (gre za športno letališče) zmanjšali za približno petino površine, kar bi onemogočilo tudi športno

rekreativno dejavnost za prebivalce. Del letališča namreč sedaj uporabljajo tudi kot nekakšen zasilni park. In končno: šola za finančne stražnike bi odvzela ogromno površine (27 hektarov), Gorici pa bi zelo malo dala tudi z gospodarskega vidika.«

Dr. Bernard Špacapan je še povedal, da je bila na občini Gorica ustanovljena posebna komisija z namenom, da preuči načrt za gradnjo te šole ter vse, kar sodi k njej. Komisija, v kateri je bil tudi on sam, ni mogla ničesar izvedeti o finansiranju za gradnjo tega kompleksa, ker naj bi to bila »državna tajnost«. »Mesto je glede tega vprašanja razdeljeno,« je še povedal svetovalec Špacapan. »Slovenska skupnost pa je od vedno zagovarjala stališče, da se morajo o tem izreči prebivalci, zato smo že na samem začetku, ko se je pojavil problem, predlagali referendum.«

Odbornik Ssk Marjan Breščak, ki je sam doma iz Štandreža, je predvsem opozoril na narodnostni vidik. Če se bo v vas priselilo toliko Italijanov — inštruktorjev naj bi bilo okrog 300, večina pa ima tudi družino — bo Štandrež kot slovenska vas izginil in se bodo izjalovila prizadevanja za pravice Slovencev na teh tleh. V zadnjih letih je ta vas že itak izgubila skoraj vse svoje ozemlje, je še dejal Marjan Breščak, in sicer za mejni prehod na Vrtojbi, za parkirišče tovornjakov, za ceste, za razna naselja ipd. Po vojni so severni del vasi poselili z begunci iz Istre, na južnem delu je industrijska cona, tako da je od Štandreža ostal le ozek pas zemlje. »Če kdo misli, da bo z gradnjo šole za finančne stražnike rešil ekonomski problem Gorice, se zelo moti,« je še dejal Marjan Breščak. »Še več: vsaj tristo novih priseljencev (žene in otroci inštruktorjev) bodo pri nas iskali zaposlitev.« (hj)

Prvič pod slovensko zastavo

Tabori tržaških skavtov

Udeleženci letošnjega potovalnega tabora na Gorenjskem (foto Pahor)

Na Gorenjskem se je 20. julija zaključil potovalni tabor, namenjen izvidnikom in vodnicam, to je »najstarejšim« skavtom. Udeleženci — bilo jih je 25 — so se nekaj dni »potepali« po Kamniških alpah, obiskali so elektrarno Moste na Savi, ogledali so si železarski muzej v Jesenicah, pomagali pa so tudi pri obnovi cerkve sv. Lovrenca pri Žirovnici, kjer so tudi imeli stalni del tabora. Vodila jih je načelnica Vera Tuta Ban. O tem, kako je bilo lepo in prijetno na potovalnem taboru, so trije udeleženci napisali tudi dolgo poročilo o dnevnih dogodkih; članek je objavljen v najnovejši številki skavtskega glasila »Jambor«, ki je izšel prejšnji teden. Ciklostiliran a grafično prijetno opremljen list objavlja tudi govor načelnice tabora ob prvem dviganju slovenske zastave. »Letošnji potovalni tabor je naš prvi tabor v svobodni Sloveniji,« je med drugim dejala. »Zato smo se danes zbrali na posebnem zboru, da prvič dvignemo na jambor tudi slovensko zastavo. Skavti vsega sveta dvigajo na svoje jambore poleg skavtskega simbola tudi zastavo svoje nacionalne pripadno-

sti. Mi tega do danes nismo mogli; na naših jamborih je vselej plapolala samo skavtska zastava. Od tega trenutka dalje pa bo veljalo tudi za nas: oba simbola — skavtski in nacionalni — bosta sporočala mimoidočim, da se pod jamborom na taboru zbirajo skavti slovenskega rodu...«

Udeleženci potovalnega tabora so letos tudi navezali stike z vaščani, z njimi so tudi nekajkrat sedeli ob tabornem ognju. Kot podatek naj povemo, da v Žirovnici ustanavljajo prav sedaj prvi skavtski vod.

V ponedeljek, 21. t.m., so se odpravili na pot tudi izvidniki in vodnice, skavti srednje starostne dobe od 11. do 15. let. Ker je udeležencev res veliko, približno 120, sta tabora dva in sicer v vaseh Čezsoča in Kalkoritnica, obe v neposredni okolici Bovca. Udeleženci prihajajo s celotne Tržaške pokrajine, od Milj do Devina. To nedeljo, 26. t.m., so slovenski skavti prižgali taborni ogenj; povabljeni so bili tudi starši udeležencev. Skavti so na ta prisrčen način proslavili 40. obletnico nastanka svoje organizacije. Že vnaprej pa naj povemo, da pripravljajo skavti za to jesen veliko osrednjo proslavo za počastitev tega jubileja.

Zadnji bodo krenili na pot najmlajši skavti, volčiči in veverice. Taborili bodo prav tako v Kalkoritnici, z doma pa bodo odšli 3. avgusta.

Občina Zgonik odkupila gozd Žeknje

Občina Zgonik je na licitaciji, ki je bila v torek, 27. t.m., za 580 milijonov lir odkupila 80 hektarov gozdne površine na hribu Volnik. Domačini pravijo temu predelu Žeknje. Gozd je bil do sedaj last podjetnika Q. Cardarellija oziroma enega od njegovih podjetij, za katera je sodišče odredilo stečaj. Večji del stroška za odkup — skoraj pol milijarde lir — naj bi kriili iz deželne blagajne.

Ta velika gozdna površina je torej postala javna last; na njej naj bi začeli uresničevati načrt kraškega parka, kar naj bi razbremenilo razna zasebna zemljišča.

SKLAD MITJA ČUK
priredi
POLETNO SREDIŠČE
v Prosvetnem domu
na Opčinah
od 17. do 29. avgusta letos.
Vpis 3.8.92 od 8.30 do 12.30
na Narodni ulici, 126
OPČINE

»Prekletstvo« slovenskega jezika

Bartolov roman Alamut v nemškem prevodu

Pri znani založbi Gustav Lübbe v Bergisch Gladbachu je nedavno izšel nemški prevod romana *Alamut* izpod peresa slovenskega avtorja Vladimira Bartola. Založba iz Zvezne republike Nemčije, ki se rada posveča popularni literaturi in je do zdaj izdala že vrsto mednarodnih uspešnic v visoki nakladi, je k tem očitno uvrstila tudi Bartolov pred drugo svetovno vojno nastali roman iz Irana v 11. stoletju, ki opisuje teroristično sekto izmailcev in njenega voditelja Hasana Ibn Sabo. Bartolov roman z močnimi pustolovskimi in erotičnimi oboležji, ki je izšel že v francoskem, španskem, italijanskem, češkem in srbohrvaškem prevodu je tako dostopen tudi nemškim bralcem.

Negativno pa preseneča, da *Sylvia Antz* Alamuta ni prevedla iz slovenskega izvornika, temveč iz francoskega prevoda Claudeja Vincenota iz slovenščine, ki ga je za pariško založbo Edition Phébus, ki je Alamut izdala leta 1988, dodatno izboljšal še lastnik iste založbe Jean-Pierre Sicre. Primerjava slovenskega izvornika s tem nemškim prevodom kaže, da tudi nemška inačica dovolj dobro posreduje osnovne intencije izvornika, saj je znano, da je jezikovna struktura Bartolovega slovenskega teksta dokaj enostavna in jasna in zato več ali manj lahko prevedljiva.

Spremna beseda k pričujoči nemški izdaji *Alamuta*, ki jo je napisal že omenjeni pariški založnik *Jean-Pierre Sicre*, uokvirja Bartolov roman v univerzalni literarni krog dogajanja. V slovenski duhovni tradiciji vzgojenemu bralnemu občinstvu pa se bo bržkone uprla že začetna Sicrejeva trditev, češ da »izgleda, kot da je pol sto-

letja bilo prekletstvo nad Alamutom — ne nazadnje zaradi jezika, v katerem je bil napisan: slovenščina!« Čeprav ta trditev v okviru v velikih jezikovnih napisanih literatur v praktičnem oziru v marsičem drži, je v popolnem neskladju z medkulturnimi in multilingualnimi prizadevanji v naši sodobnosti, ki prvič v evropski zgodovini začenjajo tkati preprogo svetovne literature iz njenih dejanskih velikih pa tudi manjših in najmanjših delov, ki vseskozi sodijo k njej, če so napisani s prepričljivo estetsko silo. Pisec spremne besede še pove, »da literatura s slovenskega območja ni še nikoli dvignila veliko prahu, čeprav se je v njenih vrstah nahajalo nekaj pisateljev z upoštevanja vrednim talentom«. Nato poudari, da je nekatera literarna dela Evrope obteževalo pravo izobčenje samo zato, ker so njihovi avtorji pisali v preveč tujih jezikih, kot so na primer finščina, litovščina, madžarščina ali albanščina. To velja tudi za Bartolov Alamut, toda »tega je zgodovina v enem od njenih skrivnostnih počutij čisto nepričakovano še pred ne tako dolgo časa naredila za knjigo resničnih prerokb.«

Kljub nekaterim pomislekom je Jeanu-Pierru Sicreju treba priznati, da je tudi na slovenskem prostoru dolgo zapostavljeni Bartolov roman uvrstil v sam vrh svetovnega literarnega utripa in njegovega avtorja povezal s pisatelji kot so Nabokov, Jünger pa tudi Thomas Mann.

Knjiga o političnem fundamentalizmu kot zablodi preteklosti, sedanjosti ali prihodnosti je natisnjena na reprezentativen način in obsega 607 strani.

Lev Detela

Bogata kulturna zapuščina Henrika Tume

Dediči dr. Henrika Tume, enega prvih modernih slovenskih alpinistov, politika evropskega kova, poliglota, vsestranskega kulturnika, so v teh dneh izročili novogoriški knjižnici arhiv in knjige tega velikana slovenskega naroda. Gre za eno najvidnejših donacij v Sloveniji v zadnjih letih, saj je bil Tuma vsestranski nemirni ustvarjalni duh in kot tak izreden pričevalec svojega časa.

Dr. Henrik Tuma je živel med leti 1858 in 1935 in je trideset svojih najbolj plodnih let preživel na Goriškem. Zato je donacija goriški knjižnici izrednega pomena, saj gre za enega največjih slovenskih mož, kar jih je na Goriškem živelo. Tumov sin Branimir se je odločil pokloniti goriški knjižnici vso očetovo knjižnico in njegov arhiv, ker je mnenja, da bo tako najbolje ohranjeno očetovo delo in tudi njegov lik, osebnost, ki je

tako globoko posegla v slovensko zgodovino.

V Novo Gorico je bilo pripeljano ogromno gradiva, saj gre za okrog 60 kartonskih škatel, si so polne Tumovih zapiskov, pisem, njegovih knjig, razprav in člankov in vsega gradiva, ki ga tekom časa naberejo raziskovalci. Znano je namreč, da je bil Tuma tudi dober poznavalec več jezikov in je tudi snoval nekaj slovarjev. Tekoče je govoril italijanski, nemški, francoski, ruski in poznal še mnogo drugih jezikov, saj v njegovi zapuščini najdemo tudi veliko čeških planinskih novic. Njegova knjižnica obsega okrog tri tisoč enot, ki jih bo potrebno sedaj temeljito pregledati. Nad zapuščino dr. Henrika Tume bdi njegov dober poznavalec, dr. Branko Marušič, ki naj bi v kratkem izdal tudi knjigo o njem.

Jurij Paljč

NAŠA DRUŠTVA PD »Slovan« s Padrič

Padriče so ena od tistih vasi na tržaškem Krasu, ki se lahko ponajšajo s skoraj stoletno neprekinjeno kulturno in prosvetno tradicijo. Leta 1898 je bilo namreč ustanovljeno domače društvo z imenom »Slovan«; ohranilo se je do današnjih dni in je v vasi pripravilo veliko zanimivih prireditev ter vestno vršilo svoje poslanstvo — ohranjanje slovenstva. Trenutno preživlja obdobje krize, vendar si odborniki prizadevajo, da bi delovanje zopet obudili in predvsem privabili v društvene prostore mlajše, saj so potrebne predvsem mladostna zagnanost in nove ideje.

Zgodovina društva »Slovan« se začne z valom narodnega prebujenja, ki je zajel primorske Slovence pred sto leti. V tistem obdobju so nastale številne kmečke čitalnice. Leta 1887 pa so na Padričah dali pobudo za ustanovitev pevskega in bralnega društva »Slovan«, ki je bilo duhovno povezano s političnim društvom »Edinost«. Kulturno-prosvetno delovanje na Padričah se je začelo z vso vsmo in navdušenjem, bilo je izredno aktivno in vaščani so radi sodelovali pri njem. Kot podatek naj omenimo, da so bili domačini zelo podjetni tudi na gospodarskem področju, saj so ob koncu prejšnjega in v začetku te-

Junija 1985 so na Padričah pred Kraljevim stebrom odkrili »kamniti stol«. Ob tej priložnosti je pel domači zbor društva »Slovan«

ga stoletja ustanovili tudi »Zavarovalnico za govejo živino«, »Zadružno upravičenih posestnikov«, »Gozdno zadrugo« in še kaj.

Fašizem je skušal s silo utišati vsakršno slovensko dejavnost tudi na Padričah, vendar mu to ni popolnoma uspelo; člani pevskega zbora so se dejansko umaknili v »ilegalo« in so prepevali na skrivaj, kjer se je le dalo. Še več! Ko so se številčno okrepili, so začeli prirejati celo skrite pevske večere. To je trajalo do druge svetovne vojne. Tudi v najtežjih časih — večina Padričarjev se je tedaj vključila v narodnoosvobodilni boj — se kulturno delovanje ni prenehalo. Posebno pozornost so posvetili mladim, ki v času fašizma niso imeli možnosti, da bi se naučili materinega jezika.

Ko je bilo končno konec druge svetovne vojne so se preživeli domačini z vsem navdušenjem lotili kulturnega dela v vasi. Višek je društvo »Slovan« doseglo leta 1948, ko je štelo nad sto članov. Tega leta pa je na žalost zaradi kominforma prišlo do ostre idejne ločitve naših ljudi in na Padričah se je društvo »Slovan« razcepilo na dva dela. V vasi pa sta obe idejno nasprotni skupini skušali kmalu spet navezati stike. Društvo pa je bilo razcepljeno celih osem let.

Da ne bi posvečali preveč pozornosti samo zgodovini padriškega društva, naj sedaj povemo nekaj podatkov tudi o delovanju v bližnji preteklosti in danes. V 70. letih je društvo »Slovan« priredilo vrsto osrednjih kulturnih slovesnosti v vasi pa tudi pevski zbor je zelo dobro uspeval in dosegel več priznanj in pohval. Na žalost pa se je zborovska dejavnost nadaljevala le do leta 1985, ko so predvsem mlajši pevci začeli popuščati. Zbor je v tem času tudi zaradi tega precej izgubil na kvaliteti in zato so pri PD »Slo-

van« sklenili, da začasno prekinejo s petjem v vasi. Tega pa niso storili z lahkim srcem, nam je povedal sedanji predsednik društva Oskar Grgič. Pred ukinitvijo so v vasi celo napravili anketo o tem, ali je mogoče zborovsko dejavnost spet oživiti, vendar so domačini reagirali precej neprizadeto. Tako je bilo zbora na Padričah konec, člani »Slovana« pa so se skušali povezati še z sorodnimi društvi iz Trebč, Gropade in Bazovice, da bi skupno ustanovili otroški pevski zbor. Načrt je bil dolgoročen, saj so hoteli tako vzgojiti novo generacijo pevcev, a je že po enem letu propadel.

Dejavnost PD »Slovan« pa se je v tem zadnjem desetletju vsekakor okrepila, saj so si člani društva zadali pomembne naloge in jih tudi uresničili. Priredili so vrsto predavanj z zanimivimi osebnostmi, razstave, tudi vaše praznike ob pomembnejših priložnosti kot npr. leta 1986 ob 400 letnici vasi Padriče. Izredno priljubljen je knjižni sejem, ki ga društvo prireja v začetku decembra, za Miklavža torej, za otroke domače osnovne šole »K.D. Kajuh«. Ob tej priložnosti je društvo vselej poklonilo tudi nekaj knjig za obogatitev šolske knjižnice. V to prireditev pa sodijo tudi številna predavanja in predvajanja diapozitivov tako za otroke kot za odrasle.

Poglavje zase so razstave: člani društva »Slovan« so v tem postali pravi izvedenci. Prva razstava je bila o poklicih na Krasu. V domači vasi so zbrali razno orodje in pripomočke, razstava pa je vzbudila zanimanje tudi v Passarianu pri upraviteljih slavnega razstavnega centra v Vili Manin. Z njihovo pomočjo so člani društva s Padrič vse predmete katalogirali. Zelo lepa je bila na Padričah tudi razstava starih čipk, osebnega perila, prtov, rjuh itd. S temi razstavami so člani dru-

štva pritegnili sodelovanje vseh vaščanov, kar je že lep uspeh. Povemo naj še, da so začeli z raziskovanjem starih šeg in navad, ljudskih verovanj in zdravnih zelišč, ki so jih nekoč uporabljali tudi v magične namene. Pomembna je bila tudi proslava ob 400-letnici Padrič. Člani društva so zbrali številne dokumente, da bi dokazali starost vasi in iz raznih skrinj v vasi so prišli na dan stari papirji o preteklosti Padrič. To gradivo je bilo prav tako razstavljeno.

Tudi mladim je društvo »Slovan« posvetilo veliko pozornosti. Zanje je priredilo orientacijske pohode, ex tempore, pohode z gorskimi kolesi in še bi lahko naštevati. Poleg tega naj omenimo še gostovanja raznih gledališč ter kulturna in literarna predavanja. Izreden uspeh pa je imela pravljica »Zgodba o skrivnostnem gozdu«, ki so jo domači otroci igrali na prostem. Tekst je napisal Ace Mermolja. Povemo naj še, da je PD »Slovan« vsako leto prirejalo kresovanje, poleg tega pa tudi razna gostovanja ter kulturna in literarna predavanja.

Tudi društvo s Padrič ima velike težave s sedežem. Poslopje, ki je last gozdne zadruge, je bilo nekoč skladišče, danes pa je le za silo preurejeno. Sedež je premajhen in popolnoma neprimeren za delovanje kulturnega društva, vendar česa boljšega trenutno ni mogoče dobiti. Člani društva si pomagajo tako, da prirejajo razne predstave na odprtem v poletnem času, razstave pa v Kraljevem skednju sredi vasi.

Glavna skrb odbornikov pa je v tem trenutku namenjena mladim, saj je bodočnost društva odvisna od njih. »Naše kulturno društvo je kot veliko drevo, ki ima nekoliko suhe veje a trdne in zdrave korenine,« je ob koncu dejal predsednik Oskar Grgič. »Vsi se moramo zavedati, da društvo ni zasebna stvar, pač pa je last celotne vasi, del življenja in kulture nas zamejcev. Od mladih je odvisno, če bodo te veje zopet ozele.«

(hj)

* * *

V Huminu v videmski pokrajini je te dni v teku 14. mednarodni laboratorij narodnosti in komunikacije. Srečanje, ki se bo zaključilo sredi avgusta, prirejata univerza »La Cattolica« iz Milana in Univerza iz Vidma. Udeležilo se ga je kakih sto mladih iz 35 držav, med temi tudi iz Slovenije in Hrvaške.

* * *

Zadruga Lipa iz Špetra je prav za priložnost Mittelfesta izdala zanimivo in privlačen turistični vodnik po Nadiških dolinah, ki so bile do sedaj premalo turistično izkoriščene. Tekst je napisan v petih jezikih: italijanskem, slovenskem, nemškem, francoskem in angleškem.

Sedanja matura ne odraža...

■ ■ ■ ■ ■

udeležuje teh matur. Najprej na slovenskih šolah, zadnja leta pa tudi precej po italijanskih zavodih drugod po državi. Opaža se, da se kandidatje pravzaprav nekako vračajo v miselnost, da je znanje potrebno tudi za dokazovanje zrelosti. Ni namreč dovolj, da recimo kandidat megleno in subjektivno modruje ali besediči o kaki temi, ki mu je pri srcu. Mora tudi izkazati svojo asimilacijo znanja, svojo osebno predelavo in sposobnost določene sinteze, vse to pa ne pride vedno do izraza. Res je tudi to, da je kandidat vajen še na način šolskega izpraševanja, zato se tudi včasih težko znajde pri obliki kolokvija (čeprav se tudi slednji prilagaja razmeram...).

Z eno besedo: rezultati dosedanje mature so pač relativni in gotovo ne morejo v vsem odražati dejanske zrelosti, še prej kot pripravljenosti kandidata. Zato tudi ocene nihajo. Šestdesetice ene komisije lahko pomenijo »56/60« druge komisije. Kot »36/60« (ki je minimalna pozitivna ocena) lahko in navadno pomeni skoraj negativno oceno, čeprav je formalno pozitivna, itd. Za vse to pa bo treba v prihodnje najti nove rešitve, bolj ustrezne in stvarne od sedanjih.

Šolnik

Tri knjige celovške MD

Celovška Mohorjeva družba v zadnjem letu kar naprej preseneča svoje bralce, pa tudi druge, saj je, recimo, leto pred ostalimi praznovala 140. obletnico svoje ustanovitve. Prav v teh dneh pošilja med nas tri knjige, ki so v poletni suši kot dober požirek hladne vode. Znano je namreč, da poleti tudi založbe zelo rade počivajo in puščajo bralce, naj si sami iščejo po svojih knjižnih policah knjigo, ki jo bodo čez poletje prebrali.

Mohorjeva iz Celovca je izdala drugo pesniško zbirko Mojce Seliškar z naslovom Prah in jagode. To je poezija o minevanju in izginjanju, ki nima v sebi nobene patetike, skorajda bi lahko rekli, da Seliškarjeva zelo pazi, da ne bi bila preveč ženska, ker bi ji to lahko zamerili. Njene pesmi govorijo o svetu, ki ga ni, njeni lirski subjekti se sprehajajo po lepih pokrajinah, ki jih vidi samo ona.

Tudi druga knjiga Mohorjeve iz Celovca je ženska poezija, a gre tokrat za dvojezično izdajo pesnice Milke Hartman, ki ima že vsega zavidanja vrednih 90 let. Naslov zbirke je Kresna noč/Midsummer night. Gre torej za poskus prevesti v angleški jezik narečne in ljudske oblike pesmi. Prevajalec Tom Priestly se je lotil prevajanja predvsem iz lingvističnega veselja, saj je poskušal prenesti v sodobno angleščino zakonitosti ljudskih metričnih vzorcev, katere Hartmanova uporablja v svojih pesmih.

Herta Maurer-Lausegger pa je pripravila tretjo knjigo za Mohorjevo družbo iz Celovca, gre namreč za drugo knjigo spisov Andreja Šusterja Drebosnjaka, avtorja, ki je živel v začetku 19. stoletja, a so njegove zapise našli šele leta 1956. V knjigi sta objavljene sobni dramati, ki so bile takrat v modi: Pastirska igra in Izgubljeni sin.

Jurij Paljč

NOVICE

Na nedeljskem referendumu, 26. t.m., so občani miljske občine odločali o tem, ali naj na območju bivše rafinerije v Žavljah postavijo skladišče utekočinjenega plina ali ne. Referendum ni uspel, ker se je volitev udeležila le ena tretjina upravičencev. Tisti, ki so volili, pa so se izrekli proti gradnji objekta.

* * *

Prejšnji teden se je zaključil poletni center v Dolini, ki se ga je udeležilo 54 otrok od 3. do 12. leta starosti. Malčki so si ogledali veliko zanimivosti v dolinski občini, šli pa tudi v Trst, na Repentabor in še kam. Kopali so se v Miljah. Program je bil zelo pester in tudi animatorke so poskrbele, da se njihovi mali gostje niso dogločasili. Marsikomu je bilo žal, ko je bilo poletnega centra konec...

* * *

V Miljah so prejšnji teden končno rešili politično krizo. Občino bo vodila koalicija Liste Frausin, PSI, Zelene liste in novonastalega Gibanja katoliških demokratov. Za župana je bil potrjen socialist Fernando Ulcigrai.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breceļ, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

SKD Tabor z Opčin je v prejšnjem tednu zbralo hrano, oblačila, otroško obutev, zdravila za otroke iz Bosne in Hercegovine. To je bila že druga pošiljka, tretjo pa naj bi poslali jeseni.

* * *

Komisar občine Trst Sergio Ravalili je napovedal, da se bodo morali vsi novoizvoljeni rajonski sveti sestati med 8. in 11. avgustom. To je povedal na zasedanju koordinacijskega odbora rajonskih svetov, ki je nastal pred kratkim. Odbor, v katerem so predstavniki vseh strank, se zavzema predvsem za izboljšanje odnosov med Občino in krajevnimi sosveti.

Družba za električno napeljavo ENEL je prejšnji teden prekinila dobavo električnega toka Primožu Sancinu iz Doline, ker ni plačal zadnjih dveh faktur. Sancin je namreč zahteval, naj mu pošljejo račune v slovenščini in je navedel tudi zakonska določila in razsodbe, ki mu to pravico dajejo. Družba ENEL pa je bila neizprosna. Sancin je o zadevi obvestil sodno oblast.

* * *

Na Opčinah so v torek, 27. t.m., predali namenu novo pokopališče, ki je v neposredni bližini starega v Doberdovski ulici. Na otvoritvi je spregovoril msgr. Piergio Ragazzoni, sledile pa so molitve v italijanski, slovenščini in latinščini.

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

PALACE HOTEL

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Ambrož Kodelja

Klerikalizem nekoliko drugače

V slovenskem kulturnem in političnem življenju se zlasti zadnje čase pogosteje srečujemo z besedo ali pojmom KLERIKALIZEM. Ta pojem je zadnje čase v deželah vzhodne Evrope pogostejši kot je bil še pred nekaj leti. Politični premiki, ki so se v tem delu Evrope izvršili in se še, so obarvani zelo strankarsko, kot tudi ideološko. To dokazuje, da bo izredno težko pisati objektivno zgodovino o tem času in o teh dogodkih v tem delu Evrope. Tega se zgodovinarji zavedajo. Celotni vzhodnoevropski politični prostor se je zamajal najprej pri ekonomiji. Po mnenju nekaterih sociologov ekonomija je bila takoimeno ekonomija realsocializma zgrešena, napačno zastavljena in je podkrepila vzhodnoevropski razkroj, čeprav marsikdo trdi, da

je do tega prišlo po politični poti. Ali, da je vzhodnoevropskemu razkroju botrovala napačna politika, ki je bila povod za sedanjo politično stanje.

Politika je bila vedno soočen je določenih interesov. Bolj kot so ti interesi oprijemljivi, bolj smiselna je politika za tistega, ki je vpleten v posamezne interese. Te interese lahko tvori posamezniki, politične stranke ali pa država sama. Kaj vse bi ob tem lahko napisali o našem slovenskem drobnjakstvu tu v našem zamejstvu! V tak političen proces pa sovpa de tudi klerikalizem. Zelo radi poudarjamo, da je klerikalizem politični fenomen. To pa ni res. Klerikalizem je najprej psihološki fenomen in šele skozi ta aspekt pride (je vpleten) v samo politiko. Da je to res, spoznamo,

ko vidimo, da se je klerikalizem vedno vezal na »pol ali kvazi inteligenco.« V naših slovenskih razmerah tudi na podeželje. Z vedno večjo sekularizacijo podeželja se ta normalno sesuje, (v kolikor se že ni!), kot se je v delavskem ali industrijskem okolju.

Druga najvažnejša posebnost pri klerikalizmu je ta, da se je vedno vezal na Cerkev kot na strukturo in ideologijo. V naših razmerah je to katoliška Cerkev. Navadno klerikalizem nima realnega in oprijemljivega programa, ker je psihološko pogojen. Veže ga psihološko obeležje. To se izrazito zapazi pri debatah. Takoj »pade v oči« klerikalno usmerjen govornik, saj ima izrazito (posebno) obnašanje, svoj govorni model in svojstveno — tipično debato, kot tudi nastop.

Najboljša obramba proti klerikalizmu je preprosta trezna presoja in seveda izobrazba. V pluralni družbi je treba spoštovati drugače misleče, zato odpade vsako vsiljevanje, razen s primernim

pojasnjevanjem ali pogovorom o tistih vrednotah, ki so za življenje neobhodno potrebne, pa jih lahko sogovorniku pojasnimo kot stališče Cerkve ali krščanstva. Vodstvo Cerkve še zlasti po koncilu želi slediti zgodovinskemu instinktu, kar je Cerkev v toku zgodovine velikokrat podcenjevala ali celo omalovaževala. Zato Cerkev skuša trezno presojeti čas in zgodovino. To zapažamo, ko priznava tudi napake iz polpretekle zgodovine, kar ni bilo svojčas v navadi.

Zanimivo je, da se Cerkev s svojim vodstvom odločno bori proti vsem oblikam klerikalizma, ki se prefinjeno skuša vrniti v cerkvene strukture. To zapažamo tudi v slovenskem cerkvenem tisku, ko se kar vrstijo izredno dobro napisani članki o napakah, ki so bile narejene, pa jim je botroval klerikalizem, kot tudi o nevarnosti določenih političnih strank, ki bi se želele prav s pomočjo klerikalizma vrniti v Cerkev samo in ji s tem zadati veliko škodo.